

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 13 januari 2015*

”Överklagande — Förordning (EG) nr 149/2008 — Förordning som fastställer gränsvärden för bekämpningsmedelsrester — Begäran om intern omprövning av denna förordning, som ingetts med tillämpning av förordning (EG) nr 1367/2006 — Kommissionens beslut att avvisa denna begäran — Åtgärd med individuell räckvidd — Århuskonventionen — Bedömning av giltigheten av förordning (EG) nr 1367/2006 i förhållande till denna konvention”

I de förenade målen C-404/12 P och C-405/12 P,

angående två överklaganden enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 24 respektive den 27 augusti 2012,

Europeiska unionens råd, företrätt av M. Moore och K. Michoel, båda i egenskap av ombud,

Europeiska kommissionen, företrädd av J.-P. Képenne, P. Oliver och S. Boelaert, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

klagande,

med stöd av

Republiken Tjeckien, företrädd av D. Hadroušek, i egenskap av ombud,

intervenient i andra instans,

i vilket de andra parterna är:

Stichting Natuur en Milieu, Utrecht (Nederländerna),

Pesticide Action Network Europe, London (Förenade kungariket),

företrädda av A. van den Biesen, advocaat,

sökande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordföranden K. Lenaerts, vice-ordförandena A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh och J.-C. Bonichot (referent) samt domarna E. Levits, C. Toader, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas och C.G. Fernlund,

* Rättegångsspråk: nederländska.

generaladvokat: N. Jääskinen,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 december 2013,

och efter att den 8 maj 2014 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen har yrkat att domstolen ska upphäva Europeiska unionens tribunals dom Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe/kommissionen (T-338/08, EU:T:2012:300, nedan kallad den överklagade domen). Tribunalen har genom denna dom ogiltigförklarat två beslut som kommissionen meddelade den 1 juli 2008 (nedan kallade de omtvistade besluten). Kommissionen hade i de omtvistade besluten avvisat Stichting Natuur en Milieus och Pesticide Action Network Europes begäran att kommissionen skulle ompröva sin förordning (EG) nr 149/2008 av den 29 januari 2008 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 396/2005 genom de nyupprättade bilagorna II, III och IV som fastställer gränsvärden för resthalter när det gäller produkterna i bilaga I till den förordningen (EUT L 58, s. 1).

Tillämpliga bestämmelser

Århuskonventionen

- 2 Konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor undertecknades i Århus den 25 juni 1998 och ingicks på Europeiska gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2005/370/EG av den 17 februari 2005 (EUT L 124, s. 1) (nedan kallad Århuskonventionen). I artikel 1 i denna konvention, som har rubriken "Syften", anges följande:

"För att bidra till att skydda den rätt som var och en i nuvarande och framtida generationer har att leva i en miljö som är förenlig med hans eller hennes hälsa och välbefinnande skall varje part garantera rätten att få tillgång till information, allmänhetens rätt att delta i beslutsprocesser och rätten att få tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor i enlighet med bestämmelserna i denna konvention."

- 3 Artikel 2.2 andra stycket i nämnda konvention har följande lydelse:

"Medlemsstaterna kan föreskriva att [uttrycket "myndighet"] inte skall omfatta organ eller institutioner när de handlar i egenskap av dömande eller lagstiftande myndighet."

- 4 I artikel 9 i nämnda konvention föreskrivs följande:

"1. Varje part skall inom ramen för sin nationella lagstiftning se till att den som anser att hans eller hennes begäran om information enligt artikel 4 har lämnats utan avseende, felaktigt avslagits helt eller delvis, besvarats otillräckligt eller på annat sätt inte har behandlats i enlighet med bestämmelserna i den artikeln, kan få detta prövat av domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag.

I de fall en part föreskriver en sådan domstolsprövning skall den se till att den berörda personen även har rätt till ett snabbt, lagstadgat förfarande, avgiftsfritt eller till en låg avgift, för att få sin sak omprövad av myndigheten eller prövad av ett annat oberoende och opartiskt organ än en domstol.

Sådana slutgiltiga beslut som avses i punkt 1 skall vara bindande för den offentliga myndighet som innehar informationen. Motiveringen skall vara skriftlig, åtminstone om tillgång till information vägras i enlighet med denna artikel.

2. Varje part skall inom ramen för sin nationella lagstiftning se till att den berörda allmänhet

a) som har ett tillräckligt intresse,

eller

b) som hävdar att en rättighet kränkts, när detta utgör en förutsättning enligt en medlemsstats förvaltningsprocessrättsliga lagstiftning,

har rätt att få den materiella och formella giltigheten av ett beslut, en handling eller en underlåtenhet som omfattas av artikel 6 eller, om detta föreskrivs i nationell rätt och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3, andra tillämpliga bestämmelser i denna konvention prövad av domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag.

Vad som utgör tillräckligt intresse och kränkning av en rättighet skall avgöras i enlighet med nationell rätt och i överensstämmelse med målet att ge den berörda allmänheten en omfattande tillgång till rättslig prövning inom ramen för denna konvention. Icke-statliga organisationer som uppfyller de krav som avses i artikel 2.5 skall för detta ändamål anses ha ett sådant tillräckligt intresse som avses i a. Sådana organisationer skall även anses ha rättigheter som kan kränkas i den mening som avses i b.

Bestämmelserna i denna punkt skall inte utesluta möjligheten att en förvaltningsmyndighet gör en preliminär prövning, och skall inte heller påverka kravet att saken får prövas i domstol först efter det att de administrativa prövningsförfarandena är uttömda, om den nationella rätten innehåller ett sådant krav.

3. Varje part skall dessutom, utan att det påverkar tillämpningen av de prövningsförfaranden som avses i punkterna 1 och 2, se till att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt har rätt att få handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning.

4. De förfaranden som avses i punkterna 1–3 skall, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1, erbjuda tillräckliga och effektiva rättsmedel, inbegripet förelägganden där så är lämpligt, och vara objektiva, rättvisa, snabba och inte oöverkomligt kostsamma. Beslut som fattas enligt denna artikel skall meddelas eller registreras skriftligen. Beslut av domstol och, när så är möjligt, av andra organ, skall vara tillgängliga för allmänheten.

5. För att göra bestämmelserna i denna artikel ännu effektivare skall varje part se till att allmänheten informeras om tillgången till prövning i domstol eller i administrativ ordning, och överväga att införa lämpliga stödåtgärder som kan undanröja eller minska ekonomiska och andra hinder för utnyttjandet av tillgången till rättslig prövning.”

Förordning (EG) nr 1367/2006

- 5 I skäl 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1367/2006 av den 6 september 2006 om tillämpning av bestämmelserna i Århuskonventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor på gemenskapens institutioner och organ (EUT L 264, s. 13) anges följande:
- ”Enligt artikel 9.3 i Århuskonventionen skall det finnas möjligheter att få handlingar och försummelser av privatpersoner eller myndigheter som strider mot miljölagstiftningen prövade av domstol eller genom andra omprövningsförfaranden. Bestämmelserna om tillgång till rättslig prövning bör vara förenliga med [EG-fördraget]. Denna förordning bör endast reglera myndigheters handlingar och försummelser.”
- 6 I artikel 1.1 i samma förordning föreskrivs följande:
- ”Syftet med denna förordning är att bidra till fullgörandet av de skyldigheter som följer av [Århuskonventionen] genom att fastställa regler för tillämpningen av konventionens bestämmelser på gemenskapens institutioner och organ, särskilt genom att
- ...
- d) ge tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor på gemenskapsnivå enligt villkoren i denna förordning.”
- 7 I artikel 2.1 g i samma förordning ges följande definition av begreppet ”förvaltningsåtgärd”:
- ”en åtgärd med individuell räckvidd enligt miljörätten som vidtas av en gemenskapsinstitution eller ett gemenskapsorgan och som har rättsligt bindande effekt utanför institutionen eller organet i fråga.”
- 8 Artikel 10 i förordning nr 1367/2006 har rubriken ”Begäran om intern omprövning av förvaltningsåtgärder”. Punkt 1 i denna artikel har följande lydelse:
- ”En icke-statlig organisation som uppfyller kriterierna i artikel 11 har rätt att begära en intern omprövning av ett agerande av den gemenskapsinstitution eller det gemenskapsorgan som har vidtagit en förvaltningsåtgärd enligt miljörätten eller, i fråga om en påstådd förvaltningsförsummelse, borde ha vidtagit en sådan åtgärd.”

Direktiv 2003/4/EG

- 9 I Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (EUT L 41, s. 26) anges i artikel 2 led 2 a att begreppet ”myndighet” bland annat omfattar ”statlig eller annan offentlig förvaltning, inbegripet offentliga rådgivande organ på nationell, regional eller lokal nivå”, samtidigt som det preciseras att ”[m]edlemsstaterna kan föreskriva att denna definition inte skall omfatta organ eller institutioner när de handlar i egenskap av dömande eller lagstiftande myndighet”.

Bakgrund till tvisten

- 10 Stichting Natuur en Milieu är en stiftelse bildad enligt nederländsk rätt, med säte i Utrecht (Nederländerna) vars ändamål är att skydda miljön. Pesticide Action Network Europe är en stiftelse bildad enligt nederländsk rätt, med säte i London (Föreande kungariket), vars ändamål är att bekämpa

användningen av kemiska bekämpningsmedel. Stiftelserna sände den 7 och den 10 april 2008 skrivelser till kommissionen med begäran att kommissionen med tillämpning av artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006 skulle göra en intern omprövning av förordning nr 149/2008.

- 11 Kommissionen avvisade respektive begäran genom de omtvistade besluten, med motiveringen att förordning nr 149/2008 inte är en åtgärd med individuell räckvidd, och således inte kan anses som en "förvaltningsåtgärd", i den mening som avses i artikel 2.1 g i förordning nr 1367/2006, och därmed kan bli föremål för en intern omprövning enligt artikel 10 i samma förordning.

Talan vid tribunalen och den överklagade domen

- 12 Stiftelserna väckte talan om ogiltigförklaring av de omtvistade besluten genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 11 augusti 2008. I detta förfarande i första instans intervenerade Republiken Polen och rådet till stöd för kommissionens yrkanden.
- 13 Genom den överklagade domen biföll tribunalen talan om ogiltigförklaring.
- 14 Tribunalen avvisade sökandenas andra yrkande att tribunalen skulle förelägga kommissionen att i sak pröva respektive begäran om intern omprövning och avfärdade kommissionens invändning att sökandenas kompletterande inlägga inte kan prövas.
- 15 Tribunalen konstaterade vidare att talan inte kunde bifallas såvitt avser sökandenas första grund, nämligen att kommissionen gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att anse att förordning nr 149/2008 är en rättsakt med allmän giltighet som inte kan betecknas som en förvaltningsåtgärd, i den mening som avses i artikel 2.1 g i förordning nr 1367/2006, och således inte kan bli föremål för en begäran om intern omprövning enligt artikel 10.1 i denna förordning. Tribunalen fann emellertid att talan skulle bifallas, såvitt avser den andra grunden, som anförts i andra hand. I denna grund gjordes gällande att sistnämnda bestämmelse är rättsstridig, eftersom den strider mot artikel 9.3 i Århuskonventionen.
- 16 I punkterna 51 och 52 i den överklagade domen erinrade tribunalen om att Århuskonventionen, i likhet med andra internationella avtal i vilka Europeiska unionen är part, har företrädare framför unionens sekundärrättsakter. Tribunalen preciserade vidare, i punkt 53 i samma dom, att unionsdomstolen kan pröva giltigheten av bestämmelser i en förordning i förhållande till ett internationellt avtal bara om avtalets beskaffenhet och systematik inte utgör hinder mot detta och dess bestämmelser till sitt innehåll framstår som ovillkorliga och tillräckligt precisa.
- 17 Tribunalen erinrade emellertid, i punkt 54 i den överklagade domen, om att domstolen slagit fast att det ankommer på tribunalen att pröva lagenligheten av en unionsrättsakt med hänsyn till bestämmelserna i ett internationellt avtal som inte medför en rätt för ett rättssubjekt att åberopa dem i domstol när unionen avsett att fullgöra en särskild skyldighet som den åtagit sig inom ramen för detta avtal, eller om en rättsakt uttryckligen hänvisar till precisa bestämmelser i avtalet (dom Fediol/kommissionen, 70/87, EU:C:1989:254, punkterna 19-22, och Nakajima/rådet, C-69/89, EU:C:1991:186, punkt 31). Tribunalen drog därav, i samma punkt 54, slutsatsen att unionsdomstolen måste pröva lagenligheten av en förordning i förhållande till ett internationellt avtal, när förordningen syftar till att fullgöra en skyldighet som åligger unionsinstitutionerna enligt detta internationella avtal.
- 18 I punkterna 57 och 58 i den överklagade domen förklarade tribunalen att den ansåg att dessa villkor var uppfyllda i det aktuella fallet, dels eftersom sökandena inte hade gjort gällande att avtalets bestämmelser har direkt effekt, utan med stöd av artikel 241 EG indirekt hade ifrågasatt giltigheten av en bestämmelse i förordning nr 1367/2006 i förhållande till Århuskonventionen, dels eftersom denna förordning antogs för att fullgöra unionens internationella förpliktelser enligt artikel 9.3 i denna konvention, såsom framgår av artikel 1.1 och skäl 18 i denna förordning.

- 19 Tribunalen avfärdade kommissionens argument att Århuskonventionen inte är tillämplig, eftersom kommissionen handlade ”i egenskap av lagstiftande myndighet”, i den mening som avses i artikel 2.2 andra stycket i samma konvention, när den antog förordning nr 149/2008. I punkt 65 i den överklagade domen slog tribunalen nämligen fast att kommissionen härvid utövade sina genomförandebefogenheter.
- 20 Tribunalen slog i punkt 83 i den överklagade domen fast att artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006 inte är förenlig med artikel 9.3 i Århuskonventionen, eftersom den endast föreskriver förfaranden för intern omprövning för ”förvaltningsåtgärd[er]”, vilka i artikel 2.1 g definieras som ”åtgärder med individuell räckvidd”.
- 21 Tribunalen ogiltigförklarade därför de omtvistade besluten.

Parternas yrkanden och förfarandet vid domstolen

- 22 Rådet och kommissionen har i sina överklaganden yrkat att domstolen ska upphäva den överklagade domen, i sin helhet ogilla den talan som väcktes av sökandena i första instans och förplikta de sistnämnda att solidariskt och gemensamt ersätta rättegångskostnaderna.
- 23 Domstolens ordförande beslutade den 21 november 2012 att förena målen C-404/12 P och C-405/12 P vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.
- 24 Den 28 februari 2013 ingav sökandena i första instans en svarsinlaga med anledning av överklagandena, i vilken de har yrkat att domstolen ska ogilla överklagandena och förplikta kommissionen och rådet att ersätta deras rättegångskostnader i målet i första instans och i målen om överklagande.
- 25 Sökandena i första instans har även ingett ett anslutningsöverklagande, i vilket de yrkat att domstolen ska upphäva den överklagade domen, ogiltigförklara de omtvistade besluten och förplikta rådet och kommissionen att ersätta deras rättegångskostnader i målet i första instans och i målen om överklagande.
- 26 Rådet och kommissionen har ingett var sin svarsinlaga med anledning av anslutningsöverklagandena den 29 respektive den 17 maj 2013.

Prövning av överklagandena

Prövning av anslutningsöverklagandet

Parternas argument

- 27 Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe har gjort gällande att tribunalen i den överklagade domen gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att inte fastställa att artikel 9.3 i Århuskonventionen har direkt effekt, åtminstone i den del det i denna bestämmelse föreskrivs att ”handlingar” som strider mot nationell miljölagstiftning ska kunna bli föremål för överprövning, och således underlåtit att pröva huruvida artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006 strider mot denna bestämmelse i nämnda konvention.
- 28 Rådet och kommissionen anser att anslutningsöverklagandet ska avvisas, eftersom det är ”villkorat”. De menar dessutom att anslutningsöverklagandet inte uppfyller kraven i artikel 178 i domstolens rättegångsregler.

- 29 Rådet och kommissionen har i andra hand gjort gällande att anslutningsöverklagandet i vilket fall som helst är ogrundat.

Domstolens bedömning

- 30 Enligt artiklarna 169.1 och 178.1 i domstolens rättegångsregler ska yrkandena i ett överklagande avse upphävandet, helt eller delvis, av tribunalens avgörande, och detta gäller både huvudöverklaganden och anslutningsöverklaganden.
- 31 I förevarande fall har tribunalen bifallit Stichting Natuur en Milieus och Pesticide Action Network Europes yrkanden om ogiltigförklaring av de omtvistade besluten. Anslutningsöverklagandets verkliga syfte är således endast att få till stånd en ändring i motiveringen, vad avser frågan huruvida artikel 9.3 i Århuskonventionen kan åberopas. Anslutningsöverklagandet kan således inte bifallas (se, analogt, vad avser ett huvudöverklagande, dom Al-Aqsa/rådet och Nederländerna/Al-Aqsa, C-539/10 P och C-550/10 P, EU:C:2012:711, punkterna 43-45).
- 32 Av vad som anförts ovan följer att anslutningsöverklagandet ska avvisas.

Prövning av huvudöverklagandena

- 33 Rådet och kommissionen har i sin första grund gjort gällande att tribunalen gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att slå fast att artikel 9.3 i Århuskonventionen kan åberopas till stöd för en prövning huruvida denna bestämmelse är förenlig med artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006.
- 34 Rådet har anfört en andra grund som går ut på att tribunalen under alla omständigheter har gjort en felaktig tolkning av artikel 9.3 i Århuskonventionen genom att anse att förordning nr 1367/2006 inte är förenlig med förstnämnda bestämmelse.
- 35 Kommissionen har även anfört en andra grund som går ut på att tribunalen gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att anse att kommissionen inte handlade ”i egenskap av lagstiftande myndighet”, i den mening som avses i artikel 2.2 andra stycket i Århuskonventionen, när kommissionen antog förordning nr 149/2008.

Den första grunden för överklagandena

Parternas argument

- 36 Domstolen har i två fall medgett att en enskild har möjlighet att åberopa bestämmelser i ett internationellt avtal som inte uppfyller kraven – att bestämmelserna är ovillkorliga och preciserade – för att kunna åberopas till stöd för en prövning av giltigheten av bestämmelser i en unionsrättsakt. Rådet har hävdat att det rör sig om två exceptionella fall som i vilket fall som helst inte liknar det nu aktuella fallet.
- 37 Domstolens slutsats i domen Fediol/kommissionen (EU:C:1989:254) motiveras nämligen av de särskilda omständigheterna i just det målet. I nämnda mål gav den aktuella förordningen de berörda ekonomiska aktörerna rätt att åberopa bestämmelserna i allmänna tull- och handelsavtalet (nedan kallat Gatt-avtalet). Domstolens bedömning i denna fråga kan dessutom inte utvidgas till att gälla något annat än just detta avtal.

- 38 Vad rör domen Nakajima/rådet (EU:C:1991:186) anser rådet att denna dom endast rör det fallet att unionen haft för avsikt att fullgöra en särskild skyldighet enligt Gatt-avtalet, vilket inte heller är fallet här.
- 39 Kommissionen har i huvudsak anfört liknande argument.
- 40 Vad rör domen Fediol/kommissionen (EU:C:1989:254) har kommissionen tillagt att denna dom endast avser det fallet att en unionsrättsakt uttryckligen hänvisar till särskilda bestämmelser i Gatt-avtalet.
- 41 Vad avser domen Nakajima/rådet (EU:C:1991:186) anser kommissionen att denna dom inte kan tolkas så, att den tillåter en laglighetsprövning, med hänsyn till ett internationellt avtal, av varje unionsrättsakt som, i förekommande fall, genomför detta avtal. För att en sådan prövning ska kunna ske måste unionsrättsakten innebära en direkt och uttömmande verkställighet av det internationella avtalet och avse en skyldighet i detta avtal som är tillräckligt klar och precis, vilket inte är fallet här.
- 42 Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe har gjort gällande att dom Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125) inte ger någon vägledning i frågan huruvida artikel 9.3 i Århuskonventionen har direkt effekt vad avser rättsakter som kan bli föremål för överprövning och att hänsyn måste tas till att denna konvention syftar till att tillerkänna enskilda rättigheter.
- 43 Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe anser att Århuskonventionen, med hänsyn till dess beskaffenhet och syfte, inte utgör hinder mot att det, på begäran av miljöskyddsorganisationerna, görs en giltighetsprövning, och att villkoren i dom Fediol/kommissionen (EU:C:1989:254) är uppfyllda i förevarande fall, eftersom förordning nr 1367/2006 innehåller flera hänvisningar till nämnda konvention, särskilt till artikel 9.3 i konventionen. De menar att domstolen inte har begränsat denna dom till att endast avse frågor som omfattas av Gatt-avtalet.

Domstolens bedömning

- 44 Enligt artikel 300.7 EG (nu artikel 216.2 FEUF) är unionens institutioner bundna av avtal som ingåtts av unionen och dessa avtal har följaktligen företrädare framför de rättsakter som antas av dessa institutioner (se, för ett liknande resonemang, dom Intertanko m.fl., EU:C:2008:312, punkt 42 och där angiven rättspraxis).
- 45 Vid bedömningen av vilka verkningar som bestämmelser i ett avtal som ingåtts mellan unionen och tredjeländer har i unionens rättsordning måste dock de aktuella bestämmelsernas internationella ursprung beaktas. Enligt folkrättsliga principer står det de unionsinstitutioner som är behöriga att förhandla om och ingå ett sådant avtal fritt att med dessa länder komma överens om de verkningar som avtalets bestämmelser ska ha i de avtalsslutande parternas interna rättsordningar. Om denna fråga inte uttryckligen har reglerats i avtalet ankommer det på de behöriga domstolarna och särskilt på EU-domstolen, inom ramen för dess behörighet enligt EUF-fördraget, att avgöra frågan på samma sätt som den har att avgöra varje annan tolkningsfråga i samband med tillämpningen av avtalet inom unionen. Domstolen ska härvid bland annat grunda sig på avtalets anda, systematik och lydelse (se, dom FIAMM m.fl./rådet och kommissionen, C-120/06 P och C-121/06 P, EU:C:2008:476, punkt 108 och där angiven rättspraxis).
- 46 Det framgår av domstolens fasta praxis att bestämmelserna i ett internationellt avtal, i vilken unionen är part, endast kan åberopas till stöd för en talan om ogiltigförklaring av en unionsrättslig sekundärrättsakt, eller en invändning om rättsstridighet som riktas mot en sådan rättsakt, om avtalets beskaffenhet och systematik inte utgör hinder därför, och dessa bestämmelser, till sitt innehåll,

framstår som ovillkorliga och tillräckligt precisa (se dom Intertanko m.fl., EU:C:2008:312, punkt 45, FIAMM m.fl./rådet och kommissionen, EU:C:2008:476, punkterna 110 och 120, och Air Transport Association of America m.fl., EU:C:2011:864, punkt 54).

- 47 Artikel 9.3 i Århuskonventionen innehåller ingen ovillkorlig och tillräckligt precis skyldighet som är ägnad att direkt reglera enskildas situation, varför bestämmelsen inte uppfyller dessa villkor. Eftersom endast "den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt" tillerkänns de rättigheter som föreskrivs i artikel 9.3, är nämligen verkställigheten eller verkningarna av bestämmelsen beroende av att det antas en ytterligare rättsakt (se dom Lesoochranárske zoskupenie, C-240/09, EU:C:2011:125, punkt 45).
- 48 Domstolen har visserligen också förklarat att om unionen avsett att fullgöra en särskild förpliktelse som den åtagit sig inom ramen för avtal som ingåtts inom Världshandelsorganisationen (nedan kallade WTO-avtalen), eller om den aktuella unionsrättsakten uttryckligen hänvisar till precisa bestämmelser i WTO-avtalen, ankommer det på domstolen att pröva huruvida unionsrättsakten i fråga och rättsakter som antagits för att genomföra denna unionsrättsakt är lagenliga i förhållande till bestämmelser i dessa avtal (se dom Fediol/kommissionen, EU:C:1989:254, punkterna 19–23, dom Nakajima/rådet, EU:C:1991:186, punkterna 29–32, dom Tyskland/rådet, C-280/93, EU:C:1994:367, punkt 111, och dom Italien/rådet, C-352/96, EU:C:1998:531, punkt 19).
- 49 Dessa två undantag motiveras emellertid endast av den särskilda beskaffenheten hos de avtal som gav upphov till dem.
- 50 Vad rör domen Fediol/kommissionen (EU:C:1989:254) hänvisade nämligen artikel 2.1 i rådets förordning (EEG) nr 2641/84 av den 17 september 1984 om att stärka den gemensamma handelspolitiken särskilt när det gäller skydd mot otillåtet handelsbruk (EGT L 252, s. 1; svensk specialutgåva, område 1, volym 11, s. 151), som stod i centrum i detta mål, uttryckligen till bestämmelser i internationell rätt som grundas på Gatt-avtalet, och gav de berörda rätt att åberopa bestämmelserna i detta avtal i samband med ett klagomål som anförs med stöd av nämnda förordning (dom Fediol/kommissionen, EU:C:1989:254, punkt 19), medan den här aktuella bestämmelsen, artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006, inte innehåller någon direkt hänvisning till precisa bestämmelser i Århuskonventionen och inte heller ger enskilda någon rättighet. Eftersom det i förevarande fall inte föreligger någon sådan uttrycklig hänvisning till bestämmelserna i ett internationellt avtal, kan nämnda dom inte anses vara relevant i förevarande mål.
- 51 Vad vidare rör domen Nakajima/rådet (EU:C:1991:186) ska det påpekas att de unionsrättsakter som var i fråga i detta mål rörde antidumpningssystemet. Detta system är mycket strikt vad gäller dess utformning och tillämpning, genom att det föreskrivs åtgärder mot företag som anklagas för dumpning. Den grundförordning som var aktuell i detta mål hade införts i överensstämmelse med gemenskapens gällande internationella förpliktelser, särskilt de förpliktelser som följer av avtalet avseende genomförandet av artikel VI i allmänna tull- och handelsavtalet, som godkännts för gemenskapens räkning genom rådets beslut 80/271/EEG av den 10 december 1979 om slutande av de multilaterala avtal som är resultatet av handelsförhandlingarna 1973–1979 (EGT L 71, 1980, s. 1; svensk specialutgåva, område 1, volym 9, s. 3) (se dom Nakajima/rådet, EU:C:1991:186, punkt 30). I förevarande fall är det emellertid uteslutet att artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006 innebär ett fullgörande av särskilda förpliktelser, i den mening som avses i nämnda dom, eftersom det framgår av artikel 9.3 i Århuskonventionen att parterna i denna konvention förfogar över ett stort utrymme för eget skön när de bestämmer formerna för genomförandet av prövningen i "domstol eller i administrativ ordning".
- 52 Det ska härvid påpekas att det inte finns något stöd för åsikten att unionen, genom att anta denna förordning, som endast rör unionens institutioner och som endast reglerar ett av de rättsmedel som står till förfogande för enskilda vad gäller unionens miljö rätt, hade för avsikt att, i den mening som avses i den rättspraxis som domstolen erinrat om i punkt 48 ovan, fullgöra de förpliktelser som följer

av artikel 9.3 i Århuskonventionen vad avser nationella förfaranden för prövning i domstol eller i administrativ ordning, vilka enligt det rådande rättsläget i unionsrätten främst regleras i medlemsstaternas respektive lagstiftning (se, för ett liknande resonemang, dom Lesoochranárske zoskupenie, EU:C:2011:125, punkterna 41 och 47).

- 53 Av det ovan anförda följer att tribunalen gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning i den överklagade domen genom att slå fast att artikel 9.3 i Århuskonventionen kan åberopas för att bedöma lagenligheten av artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006,
- 54 Mot bakgrund härav ska överklagandena bifallas och den överklagade domen upphävas. Det saknas därmed anledning att pröva de övriga grunder som rådet och kommissionen har anfört till stöd för sina överklaganden.

Prövning av talan vid tribunalen

- 55 Det följer av artikel 61 i stadgan för Europeiska unionens domstol att domstolen ska upphäva tribunalens avgörande, om överklagandet är välgrundat. Domstolen kan då antingen själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande, eller återförvisa målet till tribunalen för avgörande.
- 56 Domstolen anser att målet är färdigt för avgörande och att den i sak kan pröva yrkandet om ogiltigförklaring av de omtvistade besluten.
- 57 Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe har som första grund för sin talan vid tribunalen gjort gällande att kommissionens slutsats, att deras begäran om intern omprövning av förordning nr 146/2008 skulle avvisas på grund av att beslutet utgör en rättsakt med allmän giltighet, är felaktig.
- 58 Av samma skäl som angetts av tribunalen kan talan inte vinna bifall såvitt avser den grunden.
- 59 Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe har vidare, som andra grund för sin talan, gjort gällande att artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006 är ogiltig, i den del den innebär att begreppet "handlingar", i den mening som avses i artikel 9.3 i Århuskonventionen, endast omfattar individuella förvaltningsåtgärder.
- 60 Av punkt 47 ovan framgår att artikel 9.3 i Århuskonventionen inte är tillräckligt klar och precis för att den med verkan ska kunna åberopas vid unionsdomstolen för att bedöma lagenligheten av artikel 10.1 i förordning nr 1367/2006.
- 61 Talan kan således inte heller vinna bifall såvitt avser den andra grunden för talan.
- 62 Den talan som väckts vid tribunalen kan således inte bifallas såvitt avser någon av de två grunder som anförts av Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe. Talan ska därför ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

- 63 Enligt artikel 138.1 och 138.2 i domstolens rättegångsregler, som enligt artikel 184.1 i dessa regler ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om detta har yrkats. Finns det flera tappande parter, ska domstolen besluta om fördelningen av rättegångskostnaderna.

- 64 Rådet och kommissionen har yrkat att Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe har tappat målen ska de förpliktas att solidariskt ersätta rättegångskostnaderna i första instans och i förevarande mål om överklagande.
- 65 I artikel 140.1 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 184.1 i dessa regler också ska tillämpas i mål om överklagande, föreskrivs att medlemsstater och institutioner som har intervenerat ska bära sina rättegångskostnader. Republiken Tjeckien ska således bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) **Anslutningsöverklagandet avvisas.**
- 2) **Europeiska unionens tribunals dom Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe (T-338/08, EU:T:2012:300) upphävs.**
- 3) **Talan om ogiltigförklaring som väckts av Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe vid Europeiska unionens tribunal ogillas.**
- 4) **Stichting Natuur en Milieu och Pesticide Action Network Europe ska solidariskt ersätta Europeiska unionens råds och Europeiska kommissionens rättegångskostnader i första instans och i målen om överklagande.**
- 5) **Republiken Tjeckien ska bära sina rättegångskostnader.**

Underskrifter